

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Емилия Христова Стоева

относно: конкурс за **доцент** по научна специалност "Кинознание, киноизкуство и телевизия" (Фотография),
публикуван в Държавен вестник бр. 97 от 23.11.2018 година

Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на факултет "Екранни изкуства" на НАТФИЗ.

Информация за кандидатите в конкурса

Д-р Александър Константинов Нишков е единствен кандидат в обявения конкурс за доцент по фотография.

Кратка биографична справка

Александър Нишков е работил като асистент оператор в СИФ "Бояна" от 1985 до 1990 година. Като фоторедактор и фотограф е бил в Списание "Модена". Снимал е за "Нове холдинг", списание "Егоист", списание "ЕЛ", списание "Жената днес", "Наш дом", "Грация", Markam fashion, Novo Nordisk и много други. Автор е на представителна колекция от мащабни фотографии "Български паметници под закрилата на Юнеско". Изложбата от 16 фотографии е представена в: Банкок, Ханой, Тузла, Ханой, Торонто, Бейрут, Аман, Дамаск, Загреб, Одеса, Кишинев, Одрин, Тел Авив, Любляна, Бон, Белград, Отава, Техеран и Ню Йорк (сградата на ООН). Оператор е на поредица серии в предаването "Без багаж". Носител е на много награди, между тях наградата за най-добър моден фотограф "Златната игла".

Заемани длъжности

Александър Нишков работи като редовен асистент преподавател в НАТФИЗ от 2016 година (през 1999 е поканен за хоноруван асистент). През 2016 година защитава **докторска** степен по изкуствознание и визуални изкуства в Национална

художествена академия. От 2003 до 2007 година е преподавател в Нов български университет.

Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност.

Александър Нишков има дългогодишна професионална реализация в следните области:

- Практическа дейност като фотограф, оператор и куратор на изложби;
- Преподавателска дейност в НБУ, НАТФИЗ “Кр. Сарафов” и в частни школи по фотография;
- Участия в изложби, кръгли маси, уъркшопове, журита;
- Негови фотографии са в колекциите на Софийска градска художествена галерия, Градска художествена галерия – Русе.

Кандидатът Александър Нишков отговаря на всички изисквания за заемане на академичната длъжност **“доцент”**, регламентирани в Закон за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане, както и на вътрешния Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на Академични длъжности в НАТФИЗ “Кр. Сарафов”. Кандидатът е изпълнил задължителните изисквания за заемане на академичната длъжност **“доцент”**:

- Има придобита научна степен **“доктор”**;
- Заема длъжност асистент не по-малко от 4 години;
- Представил е фотографска изложба;
- Представил е монография и две научни статии по темата на монографията.

Научна дейност – участие в уъркшопове и конференции

1. 2014 – експерт-оценител към столична програма **“Култура”**, направление **“Творческа София”**, програма **“Визуални изкуства”**.
2. Съавтор в проект **“Обект в бяло по Маккуин”**, театрална работилница **“Сфумато”**.

Учебна дейност

Като асистент в Академията д-р Александър Нишков участва както в практически учебни модули, така и в индивидуални упражнения със студентите по фотография. Той се включва успешно и в школата по **“Фотография”** към НАТФИЗ. Като съосновател на **“АЛЪН”**, той често провежда заниманията във високотехнологичната среда на студиото и това дава възможност на студентите да работят с разнообразно осветление, фонове, гобуси и много други технически

приспособления. Но основното в работата на Нишков със студентите е съсредоточено не толкова върху технологичните новости във фотографията, а върху създаване на авторски творби, които по думите на автора: "...са подчинени на определена (конкретна) драматургия и точна и ясна символика". От тук започва пътят за художествено преобразуване на реалността. Следват фотографските изразни средства, които са подвластни на талантливите творци с добър художествен вкус. Нишков е и дипломен ръководител на студенти в Академията. Специално искам да отбележа експресивните и дръзки творби на неговият дипломант Станимир Влаховски от магистърската програма по Фотография.

Обща характеристика на представените творчески проекти и изложби

В творбите на Нишков е закодирано неговото светоусещане, творческа емоция и социална позиция. За него репортажът не е чиста форма на фотографското изкуство, независимо че притежава всички изразни и съдържателни качества. Той често казва за себе си: "Не се научих да бъда регистратор на събития". Може би това е една от причините неговите творби да бъдат представяни в галерии, в чийто пространства основно се експонира живопис като галерия "Райко Алексиев", галерия "Ракурси" и други. Нишков се старее да се придържа към история, преди да започне практическата работа по реализацията на проектите. Когато ходим на кино, ние очакваме, че ще се срещнем с "Great storytellers", големи разказвачи на истории. При някои от проектите си Нишков също разказва истории, като търси симбиотичната подкрепа и на музиката. Това са проектите "Старият замък", "Гном", "Старият евреин" и други. Например изложбата "Пасион" е личният прочит на Александър Нишков на събитията и героите описани от Казандзакис в "Последното изкушение". Изложбата е озвучена с творби на Питър Габриел. Не е пресилено да се каже, че в изложбата има стил, доставящ удоволствие на зрителите. Това не са творби, които са само сугестия за сетивата. Интересите на автора са насочени към режисирания (постановъчната) фотография. Това е професионално предизвикателство във всички етапи на създаване. Хомогенността на една успешна изложба включва проект, реализиране чрез фотографиране и представяне на фотографирания.

Част от търсенията на Нишков са насочени към декоративната и приложната фотография. Това може да бъде видяно в изложбата "Отпечатъци". Особената красота на чистата форма, балансите на контраст в изображението и ритъмът са изразните средства в "Автопортрет", "Портрет на жена ми", "Въжета" и "Бяла ваза, черна ваза". Тези творби стават обект на интерес от страна на кураторите на център Помпиду.

В работите в областта на модната фотография Нишков поема трудния път на автор, който бяга от блясъка на професионалните модели, а търси хора с малка, обикновена история, за да постигне истинност (“Портрет на арх. Иван Беджев”, рекламиращ джинси “Ливайс”).

Работата на кандидата в “Егоист” също заслужава внимание. Списанието излиза 10 години (1996 – 2006) и е един от символите на 90-те години в страната. Има собствен стил и безспорен баланс на двуначалието – текст и фотография. И тъй като портретът е стихията на Нишков, чрез работата си в “Егоист” и срещите с индивидуално-човешкото, той успява да намери отличителните белези на персонажите. Нишков споделя: “Когато ги снимам, аз наблюдавам очите и ръцете им – те ми говорят повече от всичко друго. Опитвам се, да ги предразположа сами да издадат онова, което искат да кажат. Не на мен - на публиката”.

Съвместните пърформанси с Мариела Гемишева, са концентрирани върху историята на действието и краткото време на пърформанса (например от събличането на бялото до обличането на черното). Концептуалните им проекти съдържат многоплановост и многозначност, понякога достигаща до игра на невъзможното (“Автопортрет” – двоен портрет на дизайнерката, целуваща сама себе си).

Оценка на монографията

“Беседи за фотографията” е монографията, която Александър Нишков представя на конкурса за доцент в Академията. Трудът се състои от 360 страници, има четири глави и приложение на тема “Авторско право във фотографията”. Още във въведението авторът пише, че винаги са го вълнували не масовизирането на фотографията и стремежът към брилянтно хай-дефинишън изображение, а по-скоро условността, стилизацията, отдалечаването от реализма във фотографията.

Нишков анализира много елитарни фотографии, които са оставили следа в изкуството, от една страна, и са били инспирация за много творци, от друга. Той разглежда творчеството на **Ман Рей** в неговото многообразие. Някои негови хибридни творби са повлияни от авангардните течения от 20-те години в живописата, киното и фотографията. Търси характерното и в творчеството на **Лилян Басман** - например отказа от полутон в творбите, наподобяването на сънища и на черно-бяла нереалност.

Друг един автор, който е анализиран в монографията, е **Родченко**. При него акцент са абстрактно геометричните форми, както в живописата, така и във фотографията. Неговото име е свързано с конструктивизма като проявление в много изкуства, включително и в киното. През 60-те години на 20. век, откриваме влиянието на конструктивизма в българския документален филм “Релси в небето”(1962) на режисьора Едуард Захариев и оператора Борислав Пунчев.

В творчеството на Родченко откриваме и едни от първите артистични колажи. Няколко десетилетия по-късно пак в киното, а по-късно и в телевизията, често се използват полиекрани, които дават шанс на паралелно протичащи действия, да бъдат показани едновременно на екрана.

Както в творчеството си, така и в монографията “Беседи за фотографията”, Нишков се съсредоточава върху постановъчната фотография. Но не може да отмени уникалните **Анри Картие-Бресон** и **Робърт Капа**. Прието е да се казва, че в постановъчната фотография “строим”, а в репортажната “избираме”. На Бресон се възхищаваме за избора “на точния момент”, а Капа е обявен за най-добрия военен фотограф.

В монографията има преглед и на развитието на фотографията в България. Една отделна глава в монографията докосва занаята, професията. Разгледани са последователно както основните, така и допълнителни изразни средства. Нейни величества **композицията** и **светлината**, заедно с малкият принц **цвета**, създават условия за художествена фотография.

В настоящата рецензия нито е възможно, нито е необходимо да се разгледат подробно всички глави от монографията. Но при евентуалното ѝ издаване, ще се даде възможност на студентите да се срещнат с един добре структуриран и богато илюстриран учебник по фотография.

Заедно с книгата, Нишков ни е предоставил и няколко статии по темата, които са публикувани.

Обществено признание на творческите изяви на кандидата

Възпитаникът на първия випуск по “Фотография” в НАТФИЗ Александър Нишков е известен български фотограф. Първите му 25 награди датират още от периода 1986-1990 година, а първата му самостоятелна изложба е от 1995 година. Нишков има принос за популяризирането на българската култура в десетки страни по света, чрез изложбата “Български паметници под закрилата на ЮНЕСКО”, която вече цитирахме в текста. Последните му изложби са от 2018 година в Сеул, Южна Корея и в гр. Попово в рамките на фестивала за операторско майсторство “Златното око”(инициатива на Асоциация “Академика21”).

Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки.

Лични впечатления

Познавам д-р Александър Нишков повече от 20 години, още като студент на проф. Румен Георгиев, който по-късно го покани за асистент в Академията. Посещавала съм част от изложбите му на професионален фотограф художник. Той

е от хората, които са успели да превърнат хобито си в професия. Основно негово качество е, че успява да запали новодошлите студенти за старото и новото, за традиционното и съвременното, както в световната, така и в българската фотография.

Заключение

Кандидатът Александър Нишков отговаря на критериите и притежава необходимите опитности за заемане на академичната длъжност **доцент** по Фотография. Много от неговите творби са на границата с другите изкуства и са образец на многопластовост. Проф. Вера Найденова цитира мисълта на Бахтин: "...най-продуктивният живот кипи на границата на отделните области на културата, а не там и не тогава, когато тези области се **затварят в своята специфика**". Не ми остава нищо друго освен да се присъединя към тази блестяща преценка.

Александър Нишков е от авторите, които не се задоволяват с фотографските изразни средства, а търсят подкрепата и на другите изкуства.

Гласувам с "ДА".

13.04.2019, София

Подпис: